

pole“ k vyjádření zvláštností toho kterého fondu a také ovšem vynalézavosti a iniciativě pracovníků. Obě stránky takového přístupu — jednak strohé dodržování zásad popisu, jednak přizpůsobování se speciálním požadavkům fondu — se odrážejí jistou měrou v dosud vydaných svazcích Průvodců. Případů využívajících možností „volného pole“ není mezi nimi právě málo, což je nepochybně kladný rys. Tento přístup skrývá ovšem v sobě některá nebezpečí a má nesporně své hranice. A ty byly v případě třeboňského Průvodce — mám tu na mysli konkrétně sv. 2—4 — překročeny. Nebude zřejmé pochyb o tom, že obsáhlost tohoto Průvodce není dána pouze látkou, ale do značné míry způsobem jejího zpracování. To, co Průvodce ve sv. 2—4 uvádí, je nepochybně cenné a je — opakuji — pozoruhodným přínosem. Značná část výkladu svými podrobnostmi však do Průvodce nepatří. Přesahuje jeho rámec a odvíjí se spíše nárokům inventáře. Mnohým problémům v Průvodci rozpracovaným by dokonce lépe hověla forma samostatné publikace. Situace je o to tíživější — a to je příznačné, — že obsáhlost popisu se dotýká vždy jen úvodní charakteristiky fondu (historie původce fondu a fondu samého). A tu jsme u nejnebezpečnějšího úskalí zásady „volného pole“ a také u největšího nedostatku našeho Průvodce. V záplavě doprovodných a namnoze historisujících údajů se do značné míry ztrácí charakteristika obsahu a rozsahu vlastního fondu a jeho současného stavu, tudíž právě ta část, která uživatele Průvodce především zajímá. Sestavovatelé Průvodců nesměji ztratit se zřetele jeden požadavek zásad pro zpracování fondů, tvořící samou jejich podstatu — stručnost a přehlednost. V případě třeboňského Průvodce se tak stalo v míře poněkud nadměrné.

M. Flodr

Soupis archivní literatury v českých zemích 1895—1956. Praha 1959. Str. 226. Zpracovali O. Bauer, L. Mrázková, R. Nový.

Zájemci o českou archivní problematiku byli až do nedávné doby odkázáni při shledávání literatury na různě zaměřené bibliografie, především na Bibliografii české historie. Citelně jimi chyběl soustavný a systematicky utříděný přehled veškeré dosavadní produkce. Tento nedostatek byl nedávno odstraněn vydáním Soupisu archivní literatury v českých zemích pro léta 1895—1956. Soupis je dalším svazkem, vzešlým z promyšlené a plánovitě uskutečňované publikační činnosti archivní správy ministerstva vnitra a vlastně první z prací příručkového charakteru. Přitom můžeme hned dodat, že jde o čin, s jehož obdobou se i v zahraniční archivní literatuře tak snadno nesetkáme.

Původní záměr při vypracování Soupisu byl mnohem širší než jeho dnešní realizace. Nehledě k zamýšlenému posunu časové hranice až do počátku 17. stol. byla to především snaha zachytit nejen všechny studie a články, ale také veškeré zmkny o archivním materiálu, především v místopisné literatuře. Bylo-li upuštěno od této myšlenky a zejména pak od úmyslu, učinit základní evidenční jednotkou (alespoň pro nejstarší období) jednotlivou archiválii, stalo se tak nepochybně k prospěchu celé práce.

Soupis v dnešní své podobě má látku utříděnou do tří hlavních oddílů. Část všeobecná (A) probírá v pěti pododděleních jednotlivé úseky archivní problematiky, část topografická (B) zachycuje literaturu o archivech a jejich fondech, část C pak zaznamenává biografickou produkci o českých archivářích. Celek doplňují rejstřík autorský a rejstřík jmen osobních a místních.

Vydání Soupisu představuje první svazek soustavného bibliografického díla, po němž budou zřejmě následovat v příslušných časových periodách další. Jejich autoři by měli znovu zvážít celou strukturu práce a uvažovat o některých změnách. Několik diskutabilních námětů této povahy závěrem předkládám. Bylo by vhodné: 1. upustit napříště při zaznamenávání recenzí a referátů o jednotlivých pracích od snahy po úplnosti. Nepostupovat tu mechanicky, ale naopak s větší kritičností vybírat pouze ty recenze a referáty, které zevrubně a závažně hodnotí, přinášejí připomínky a nové náměty; 2. zvážít, zda je únosné a vůbec užitečné zachycovat v Soupise cizí práce jen z toho důvodu, že o nich bylo u nás referováno. I když snad je třeba věc chápat tak, že vychodiskem je tu příslušná recenze či referát jako součást české literární produkce, zůstává nadhozená otázka v platnosti (vesměs jde o pouhé referování o obsahu dotyčné práce bez závažného přínosu); 3. neprovádět rozpisování Průvodců (či jiných podobných popisů) na jednotlivé fondy; 4. změnit strukturu oddílu A I v tom smyslu, že by byly realizovány pouze nynější pododdíly 3. a 5. Ostatní lze zařadit do seznamu excerpané literatury, kam ostatně také svým charakterem náleží.

M. Flodr

Fritz Dickmann, Der Westfälische Frieden. Münster (1959); XII + 620 stran

Až do nedávna byla nejobsáhlejší monografií o mírovém kongresu vestfálském práce francouzského jezuita G. H. Bougeanta (*Histoire du Traité de Westphalie etc. Paříž 1744*), která pro svůj přístup a apologetický charakter měla četné nedostatky, třebaže na svou dobu bylo